

Literatura pentru copii, factor esențial în dezvoltarea personalității preșcolarului

Educația, în care literatura este considerată factor de importanță majoră în dezvoltarea personalității copilului, are rolul de a menține echilibrul între limbajul convențional, principal necesar comunicării și ca atare refractar individualizării, și un limbaj individualizat, cu rădăcini în simboluri lingvistice sau non-lingvistice și ca atare necomunicabil. Mediul lingvistic este decisiv la vârsta preșcolară, iar educația prin literatură are un rol primordial.

În educația cu ajutorul literaturii pentru preșcolari, funcția poetică a limbajului are, în mod paradoxal, un rol important nu numai pentru receptarea ca atare a textului, ci și ca mijloc pentru dezvoltarea celorlalte funcții ale limbajului, adică pentru dezvoltarea generală a personalității copilului. Educația cu ajutorul literaturii ține cont și de monologul copilului, un aspect foarte important, prilejuind o “ascultare colectivă” care va favoriza o contactare reciprocă, verbalizată și apoi de stimulare a autoexprimării efective.

În ce privește imaginarul și verbalizarea lui, Gaston Berger spunea că “există, adesea, în prima copilărie, o prospețime a imaginației, o curiozitate neobosită, un fel de geniu poetic, pe care savanții sau artiștii, ajunși la maturitate, nu le pot găsi decât cu mare greutate!”

În imaginarul infantil, posibil prin limbaj și mai ales prin contactul cu poveștile spuse de alții, realiste sau fictive, distincțiile sunt următoarele: pe de o parte, copilul se lovește de imposibilități reale pentru el, dar nu și împotriva legilor obiective pe care el le soluționează compensatoriu prin integrarea imaginarului; pe de altă parte însă, el concepe ca posibilități ale realului obiectiv situații incompatibile cu acesta, dar care pentru el sunt reale sau realizabile, fără intenție de ficțiune.

Poveștile sunt cele care îi dezvoltă copilului posibilitatea de a-și construi și verbaliza trăirile și proiecțiile, fără să-l pună în pericol, nici existențial, nici etic. Copilul căruia i se citește sau i se spun povești chiar înainte ca el să înceapă să vorbească, se atașează, efectiv de incantația poetică a limbajului și se obișnuiește să fie atent la ordinea sonorităților organizate. Copilul care începe să asculte povești abia când ajunge să frecventeze grădinița este foarte încântat la început, dar, neavând obișnuința de a urmări lectura, obosește repede și lasă gândul să-i zboare în altă parte, nereușind să-și mențină atenția activă mai mult de câteva minute. Astfel, receptarea textului literar este deficitară, copilul nu se poate bucura pe deplin de frumusețea lecturii și în același timp, scopul lecturii nu poate fi atins.

Un basm ne permite, câtă vreme suntem receptivi la viziunea lui specifică, să ne transpunem într-o lume despre care știm că este ireală. Receptarea textului are o importanță majoră și poate fi atinsă în momentul în care există un acord al intereselor între receptor și opera literară.

Dincolo de activitatea specialiștilor, care au un statut aparte, nimeni nu receptează efectiv fie și o capodoperă, dacă nu se află într-un fel sau altul, pe aceeași lungime de undă cu ea.

Atunci când copilul reușește să recepteze în întregime textul literar, este atent indiferent dacă aceeași poveste este citită iar și iar și este capabil să sesizeze dacă “se sare ceva” sau “se schimbă ceva”. Spre deosebire de adult, el receptează însă spontan ceea ce celălalt înregistrează conștient și cu un registru mult mai larg de percepție sensibilă.

Copiii adoră poveștile și sunt oricând dornici să savureze o nouă lectură și de aceea, programul zilnic al grădiniței ar trebui să-i rezerve acesteia un loc corespunzător, fără a o transforma niciodată într-o obligație. Dar, pe cât este de bună e tradiția care fixează o oră specială pentru povești, pe atât de dăunătoare poate fi dacă nu apare o satisfacție a unei așteptări stimulate. O poveste ascultată fără să fie dorită nu poate fi receptată la nivelul scontat.

Dificultățile textului artistic nu pot fi ignorate, nu numai pentru că apar pe parcursul lecturii pasaje greu de înțeles, prin vocabular sau prin aluzii obscure pentru copiii cărora li se citește. Dar însăși lectura este pentru copii mai greu de urmărit decât povestirea orală.

Condiția generală este, probabil, a unei lecturi asemănătoare prin funcțiile ei, cu jocul actorului care dă naturalețe textului scris. Povestitorul poate respecta textul, dar este de preferat să-l citească ca și cum ar povesti, l-ar improviza pe loc și ar înscena prin dialog viu, fiecare situație a basmului.

Prof.înv.preșcolar Stoichiț Elena
Grădinița cu PP “Dumbrava Minunată”
Tulcea